

Friluftslivets fellesorganisasjon

Adresse: Nedre Slottsgate 25, 0157 OSLO
Telefon: 23 31 09 80, Telefaks: 23 31 09 89, E-post: post@frifo.no
Org. nr.: 971 262 834, Bankgiro: 7154.05.51671, Postgiro: 0801 2713550

Planlovutvalget
c/o Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Dato 13.11.2000

FRILUFTSLIVSINTERESSENE OG NY PLANLOV

Vi viser til planutvalgets arbeidet med ny planlov. I mandatet til utvalget heter det blant annet: *"Særlig vektlegges hensynet til at planleggingen skal være helhetlig, demokratisk og desentralisert, og sikre informasjon, innsyn og offentlighet slik at alle som blir berørt skal kunne delta i planprosessen. I arbeidet med å sikre en bærekraftig utvikling, herunder det biologiske mangfoldet, en bærekraftig byutvikling og en effektiv og miljøvennlig bruk av energiresursene, er det imidlertid reist spørsmål om lovverket er godt nok."* Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO) ønsker med dette å komme med noen innspill/synspunkter til dette arbeidet som vi mener er viktig for å få til en bærekraftig utvikling, der hensynet til naturen og friluftslivet blir vektlagt sterkere enn i dagens lovverk.

Friluftslivets fellesorganisasjon

FRIFO representerer de tolv største friluftslivsorganisasjonene i Norge med til sammen nesten 1/2 million medlemskap. En av våre viktigste oppgaver er å ivareta allemannsretten og fremme det enkle naturvennlige og ikke motoriserte friluftslivet.

Friluftslivets vilkår i Norge

Friluftsloven sikrer allmennhetens frie ferdsel i norsk natur (allemannsretten). Allemannsretten i seg selv er likevel ikke nok for å kunne utøve friluftsliv. Skal denne retten ha noen verdi forutsetter det at det finnes egnede friluftsområder å ferdes i.

Den generelle samfunnsutvikling fører imidlertid til et stadig sterkere press på naturen. Mulighetene for å drive friluftsliv svekkes kontinuerlig ved at attraktive naturområder reduseres i størrelse og kvalitet, og gjenværende områder gjøres vanskeligere tilgjengelig. Blant annet har inngrepsfrie naturområder i Norge blitt redusert dramatisk i løpet av de siste 100 årene som følge av ulike typer utbygginger og inngrep. Det er derfor svært viktig at vi nå tar vare på de naturverdiene som fortsatt finnes, både i og utenfor inngrepsfrie områder, blant annet for å ivareta friluftslivet som er en del av norsk kulturarv og som en del av det helseforebyggende arbeidet i Norge.

Friluftsliv og planlovverket

FRIFO ser blant annet på planlovverket som avgjørende for friluftslivs muligheter i framtida. For å sikre friluftslivsinteressene er arealplanleggingen etter et egnet lovverk svært viktig. Imidlertid er det begrenset hvilke muligheter dagens plan- og bygningslov gir i forbindelse med sikring av friluftslivsinteressene. I Miljøverndepartementets veileder for kommunens arealdel (T-1225) heter det blant annet:

"I kommuneplanens arealdel skal områder for landbruk, herunder jord- og skogbruk, reindrift, utmarksnæring, fiske som ledd i stedbunden næring og annen primærnæring legges ut sammen med natur- og friluftsområde i bunden kombinasjon. Dette innebærer at forholdet mellom de ulike formål innenfor denne kategorien styres av annet lovverk som landbrukslovgivningen, naturvern- og friluftslovgivningen."

"I kommuneplanens arealdel kan LNF-områdene som nevnt ikke underinndeles med rettslig bindende virkning for den enkelte. Det vil si at en ikke gjennom selve arealdelen kan legge restriksjoner på landbruksvirksomheten av hensyn til natur- og friluftslivsinteressene, og at det ikke kan knyttes separat rettsvirkning til natur- og friluftsområde og til de ulike underinndelinger under landbruk, for eksempel reindrift."

Med en slik tvungen kombinasjon i LNF-områder finnes det ikke mulighet for å prioritere natur- eller friluftslivsinteressene foran landbruksinteressene. Dette betyr i praksis at særlover/-interesser styrer utviklingen på 80 % av Norges areal.

Hvordan sikre natur- og friluftslivsinteressene i arealplanleggingen og i den nye planloven

Et av hovedprinsippene i plan- og bygningsloven er en folkelig medvirkning i planarbeidet. Innenfor LNF-område er det imidlertid ikke lagt opp til en slik folkelig medvirkning. Der er det særlovgivningen/-interessene som legger premisene. Dette gjelder først og fremst skogbruksloven/-næringen, som etter vår oppfatning ikke ivaretar natur- og friluftslivsinteressene på en tilfredsstillende måte. Konsekvensene av et slikt system er at Norges befolkningen er fratatt en reell mulighet til å påvirke planarbeidet og derigjennom utviklingen på ca 80 % av Norges landareal, noe FRIFO ikke finner akseptabelt.

For å sikre natur- og friluftslivsinteressene i en ny planlov er det viktig at det kan knyttes separat rettsvirkning til natur- og friluftsområder. FRIFO mener derfor en ny planlov må gjøre det mulig å dele opp av LNF-område i flere og mer målrettede arealkategorier. En mulig måte er å splitte opp LNF-området i flere underkategorier, f. eks. LNF/L, LNF/N eller LNF/F der det kan knyttes rettslige bestemmelser til den enkelte underkategori. Sannsynligvis vil det være behov for flere underkategorier enn de tre som ble nevnt over, f.eks. LNF/K for spesielle kulturlandskap.

Nedenfor redegjør vi for noen områder/kvaliteter som må kunne sikres på en langt mer effektiv måte i en ny planlov enn det som er tilfelle med dagens plan- og bygningslov:

Bymarker

De fleste norske byer har flotte markaområder i dirkete tilknytting til byen. Disse områdene er avgjørende for å ivareta den norske friluftslivstradisjonen. Tar vi i betraktning den store andelen av Norges befolkning som omkranser disse markene, er det vår oppfatning at de har langt større verdi for friluftslivet i form av opplevelse og helse enn for skogbruket. Utfordringene i en ny planlov blir blant annet å sikre markagrensene og ivareta natur-, kultur- og opplevelseskvalitetene i disse bymarkene.

Kystsonen

Presset på og utviklingen i kystsonen er dramatisk. Blant annet har attraktive arealer i strandsonen i Oslofjorden som er tilgjengelig for allmennheten blitt redusert med 75-80 % de siste 30 årene. Utfordringene i en ny planlov blir blant annet å sikre allmennhetens tilgang til kystsonen og ivareta natur-, kultur- og opplevelseskvalitetene i kystsonen.

Inngrepsfrie naturområder

Det er vel dokumentert at mengden av sammenhengende arealer uten vesentlige naturinngrep er sterkt redusert gjennom de siste hundre årene. Vi vet også at ro, stillhet og uberørthet er av de kvaliteter folk verdsetter høyest ved utøvelse av friluftslivet. Reduksjon i slike arealer er et irreversible inngrep. Det er også opplagt at slike områder vil bli et knapphetsgode i framtida. Utfordringene i en ny planlov blir blant annet å beskytte disse områdene mot inngrep og ivareta natur-, kultur- og opplevelseskvalitetene i områdene.

Områder med spesielle naturkvaliteter

Opplevelse av fri natur med naturlig tilhørende biologisk mangfold er en viktig del av friluftslivet. Utfordringene i en ny planlov blir blant annet å beskytte slike områder mot inngrep og ivareta natur- og opplevelseskvalitetene i slike områder.

Vennlig hilsen
Friluftslivets fellesorganisasjon

Inger-Lise Skarstein (sign)
styreleder

Harald Tronvik
generalsekretær